

SZEMLE

Összeállította: Gál Ferenc

A „Mikroelektronika 2000” e. memorandum szerzői szerint egy versenyképes félvezetőipar kifejlesztése nagyjából 21 Mrd DEM kumulált K+F ráfordítást és 14 Mrd DEM többletberuházást igényel. Az anyagi eszközök ilyen tömegét az érintett cégek egyedül nem tudják előteremteni, az állami támogatás tehát elkerülhetetlen. Az NSZK-kormány elvben egyetért ezzel az érveléssel és a finanszírozási segítséget lényegében jogosnak tartja.

A memorandum érvelésének megalapozottságát megvizsgálendő, röviden foglalkozni kell annak elméleti alapjaival is. Eszerint az ipar egyes ágait átmenetileg, körülbelül 2000-ig védelmezni, anyagilag támogatni szükséges ahhoz, hogy más országok versenyelőnyét behozzák.

A nyugatnémet ipar erősen függ a félvezető lapkák behozatalától. E függés nagyobb, mint az olaj esetében, mert ez utóbbi más energiahordozókkal helyettesíthető. A félvezető importtól való függés az érv az állami támogatást is magában foglaló saját termelőbázis megteremtésére. De van ellenérv is. Egy meghatározott nyersanyagtól vagy technikától való függés önmagában nem indokolja a megfelelő iparág megteremtését a saját országban. A nemzetközi munkamegosztás a kölcsönös függésen alapul. Az önellátás nem lehet ipargazdasági cél. (A félvezető lapkák nemzetközi piacának helyzete, a félvezető felhasználók 1987-ben:)

Japán	5,5 milliárd USD
Észak-Amerika	830 millió USD
NSZK	430 "
Nagy Britannia	91 "
Franciaország	75 "
Olaszország	68 "

(OMIKK Műszaki Információ vezetőknek - Wirtschaftsdienst, 1988/4.)

A Tervgazdasági Bizottság elé ez év tavaszán került a Magyar Posta előterjesztése, amelyben gyorsított távközlés-fejlesztési javaslattal állt elő. Az ezredfordulóig terjedő felzárkózási koncepció szerint még van remény arra, hogy a hátralévő 12 év alatt elérjük az akkorra becsült európai átlagot, a 41-es telefonsűrűséget. Persze ehhez nem elég a mégoly kiemelt fejlesztésként kezelt VII. ötéves tervi növekedési ütemet kivetíteni a jövőendő évtizedre. A három-négy százalékos fejlődési ütemet legalább évi 12-13 százalékra kell növelni. (Ezt tette számos megkésettlen iparosodó ország is, mint például a görögök, a spanyolok stb. évi 15-20 százalékkal fejlesztve a távközlési informatikai hálózatot.)

Mint ismeretes, a VII. ötéves terv kiemelt területeként kezeli a távközlésfejlesztést, ami azt jelenti, hogy 1990-ig 47 milliárd forintot költhetnek több mint 400 ezer távbeszélő főtállomás kiépítésére, s ez azt eredményezi, hogy 1990-re 17 telefon jut majd 100 lakosra. Az európai átlag akkorra 35 körül lesz. Ehhez viszonyítva még mindig kétmillió telefon fog hiányozni az otthonokból és a munkahelyekről. Csak mellékesen: a beígért központi támogatásokból időközben lefaragtak. A Magyar Posta elnökeinek tájékoztatása szerint az 1989-re ígért 2,1 milliárd forintos támogatásból már csak 1,2 milliárd várható, 1990-re pedig a 2,5 milliárdnak valószínűleg csak a felét kapják meg. A távközlés költségvetési támogatása már az idén is 700 millió forinttal csökkent.

A Magyar Posta taktikát változtatott. Nem elég, ha elismerteti a távközlésfejlesztés szükségességét. Az általános restriktív gazdaságból nem egykönnyen emelnek ki 150-200 milliárd

forintot, amennyi legalább kellene az elmaradott fejlesztések beépítésére. A posta által javasolt hosszú távú koncepció alapján, és az OT által javasolt „felzárkózó változat” szerint a kilencvenes évtizedben hárommillió telefont kell létesíteni. A telefonfejlesztés mellett mintegy 10-10 ezer telex, adat- és videotex, továbbá kilencezer fakszimile állomást kell felállítani, tehát meg kell teremteni az elektronika, a telematika és a számítástechnika elterjedésének feltételeit. Ehhez - a VII. ötéves tervi árszinttel és fajlagos létesítési költséggel számolva 112 milliárd forint szükséges (az alközpontok beruházása nélkül). A források előteremtésére két javaslat is született, mindegyikben szerepel a posta saját forrásával, a költségvetés segítése és garanciája, valamint a hitelek és lakossági erőforrások.

A finanszírozási program végrehajtásához persze nemcsak pénz kell, hanem garancia is arra, hogy a távközlési díjszintet évi négy százalékkal emelni lehessen, az inflációs hatás azonnali továbbhárításával egyidejűleg. (Jövőre az elképzelések szerint növekszik a telefon-előfizetési díj és a nemzetközi díjtarifák).

Azonkívül persze szükséges, hogy a távközlésben képződő jövedelmeket ne nyeljük el a posta veszteséges üzletágai. Szűnjék meg a keresztfinszírozás, és a beruházási források összerosodása.

A posta a gyorsított ütemű fejlesztést nem csak mennyiségi teljesítésként fogja fel, a lemaradást legfejlettebb, legkorszerűbb digitális technika meghonosításával akarja behozni, ami talán a program legkényesebb pontja. A Magyar Posta ugyanis deklarálta, hogy beruházásaiban döntően a hazai gyártók kínálatára akar támaszkodni. Feltételezve, hogy azok színvonalban, mennyiségben alkalmazkodnának a posta magas igényeihez. Nem említettük még a világbanki hitelcsomagot, amelyet távközlésfejlesztésre költhetünk, és amelynek megvártuk a szeptembert, amikor a Cocom végre engedélyezte bizonyos digitális kapcsolástechnikai berendezések szállítását hazánkban.

A Magyar Postánál elkerülhetetlenül szét kell választani a nyereséges profitorientált távközlést a hagyományos postai szolgáltatásoktól. Az új technológia működtetéséhez pedig párhuzamos hálózatok kiépítésére kell lehetőséget adni a versenyezetés, a piac előnyeinek teret adva, a hatékonyságnöveléssel számolva.

A távközlésfejlesztés egyik kulcskérdése a meglévő intézményi-szervezeti keretek kívánatos irányú változtatása, amelyen maga a posta is gondolkodik. Ennek a változtatni akarásnak egyik döntő láncszeme a postatörvény módosítása, melyben várhatóan oldódní fog néhány monopoljog és kötelezettség is.

A távközlés sikeres fejlesztésének másik kulcskérdése, sikerül-e az információgazdaság szereplőinek, a gyártónak, az információ-előállítónak, a továbbítóknak és a felhasználónak az összhangját megteremteni. Közös érdek az információ továbbítása, sőt mondhatnánk, hogy az információ előállítójának és felhasználójának már jóval nagyobb érdeke fűződik a gyors és pontos információtovábbításához, mint magának a továbbítóknak, tehát a postának. A távközlésfejlesztés tehát nem egyedül a posta ügye és terhe kell hogy legyen.

A távközlési hálózat fejlesztése, korszerűsítése mindenütt a világon jó üzlet, legalábbis hosszú távon! Így lenne, és miért ne lehetne nálunk is. Csak mint láttuk, ez nem egyszerűen forráskérdés. A postának is és az egész híradástechnikai iparnak egy új fejlődési pályán kell állnia, amihez feltétlenül segítséget igényelnek.

(Figyelő, 1988. november 3.)